

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

TVU '97 NA ANDRAGOŠKEM CENTRU SLOVENIJE

- Opozorilo ● Podelitev prvih priznanj Andragoškega centra Slovenije posameznikom, skupinam in organizacijam za posebne dosežke pri učenju odraslih ● Izobraževalni utrinek s strokovnih prireditev v Tednu vseživljenjskega učenja na Andragoškem centru Slovenije ● Študijski krožki znova na delu ● Predstavitve preliminarnih podatkov raziskovalne naloge "Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih - 2. del" ● Predstavitve projekta ugotavljanja in potrjevanja znanja v okviru TVU-ja ● Slovenska podjetja še niso pripravljena sprejeti organiziranega samostojnega učenja ● Kakšna je osnovna šola za odrasle in kako jo vidijo učitelji ● Verificirani programi tujih jezikov za odrasle pod drobnogledom učiteljev ● Projekt učenja za mlade (PUM) na pohodu ● Romaun - Po romsko ● Predstavitve izhodišč za pripravo izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih ● Srečanje z udeleženci programa UŽU v Tednu vseživljenjskega učenja v podjetju Alfabet

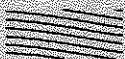

Opozorilo

Prosimo vse izvajalce TVU-ja '97, da nam najkasneje do **10. novembra 1997** pošljete izpolnjene ankete o vaših dejavnostih. Izvajalci, ki niste bili prijavljeni in niste prejeli vprašalnikov, jih lahko dobite v tajništvu Andragoškega centra.

Posebej bi vas radi opozorili na rubriko, v kateri vas naprošamo za prispevke o TVU-ju '97 za Novičke. Objavljeni bodo v eni od naslednjih izdaj našega glasila.

Uredništvo

Podelitev prvih priznanj Andragoškega centra Slovenije posameznikom, skupinam in organizacijam za posebne dosežke pri učenju odraslih

Teden vseživljenjskega učenja je torej za nami. Uresničevali in razširjali so ga ljudje po vsej Sloveniji. Res velja misel, da moraš začeti premikati kamenčke, če hočeš premakniti goro. Pomemben kamenček v TVU-ju '97 je bila podelitev prvih priznanj Andragoškega centra Slovenije. Tako ob prazniku učenja prehajamo od načel o učeči se Sloveniji k dejanjem.

Med nami je prvih petnajst dobitnikov priznanj, ki so se učili, se ob tem izjemno potrudili in marsičemu odpovedali, pa tudi tisti, ki so poklicno ali prostovoljno ustvarjali nove možnosti in tako pospeševali učenje drugih.

V vsakdanjih medsebojnih pogovorih med nami pogosto steče beseda o tem, da se premalokrat pohvalimo, spodbujamo, si povemo kaj lepega in dobrega, si podarimo nasmeh, ki nas nič ne stane, pa vendarle nam je to tako težko in si to preporedkoma izrečemo. Upamo, da so srečanja ljudi v Tednu vseživljenjskega učenja pripomogla k medsebojni odprtosti in k temu, čemur bi lahko rekli prispevek h kakovosti našega življenja.

Junija je Svet ACS-ja imenoval petčlansko komisijo za podeljevanje priznanj za učenje. V komisijo so bile imenovane: predstavnica Andragoškega društva Slovenije, ga. Melita Cimerman, predstavnica združenja izobraževalnih institucij, ga. Ivanka Filipančič, predstavnica Zveze Ljudskih Univerz, ga. Renata Rankovič, predstavnica Zveze organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah, ga. Ida Srebotnik, in predstavnica ACS-ja, Maša Stavanja.

Razpis je bil objavljen dvakrat v Novičkah ter v časnikih Delo in Večer. Rok za prijavo je bil 15. julij letos. Vemo, da je bil rok kratek, čas že počitniški in ne najprimernejši. Komisija je prejela 45 predlogov. Pristrčno se zahvaljujemo vsem predlagateljem, ki so se odzvali na naše pobude in poslali svoje predloge za dobitnice in dobitnike priznanj. Pravzaprav bi lahko prav vsem predlaganim podelili priznanja. Pri delu so članice komisije spoštovale Pravidnik, ki dovoljuje podelitev 22 priznanj na leto in določa tudi vrste in število priznanj.

Članice komisije so se zavedale občutljivosti in odgovornosti postopka izbire dobitnikov priznanj in občutljivosti teh meril. Upoštevati je treba, da so se o priznanjih odločale prvič. Kljub napisanim merilom so le-ta tehtale s predloženimi utemeljitvami in ob tem želele, da priznanja prejmejo le posamezniki in skupine, ki so pomembneje pripomogli k uveljavljanju učenja.

Nekaj pa lahko rečemo o tem, kar je vodilo delo komisije in je bilo tudi najširši okvir za odločanje. To so Unescova sporočila ljudem o učenju v 21. stoletju, ki veljajo tudi za prve prejemnike priznanj. Vse izbrane lahko označimo s "štirimi stebri" učenja. Priznanja so prejeli, ker so se učili: da bi več vedeli, bolje delali, se učili sprejemati sebe in se učili živeti skupaj.

Andragoški center je pripravil posebno brošuro s podrobnejšimi predstavitvami dobitnikov priznanj. Naj vam jih na kratko predstavimo.

S stalnim učenjem do boljše zaposlitve

Robeta Muhiča je za priznanje predlagal Zavod za izobraževanje in kulturo iz Črnomlja. Pri njih se je vpisal leta 1989 in končal osnovno šolo in šolanje za poklic prodajalec, letos pa bo postal še komercialni tehnik. Že zdaj razmišlja, da bi izobraževanje nadaljeval na visoki poslovni šoli. S stalnim učenjem si želi doseči boljšo zaposlitve, da bi pridobljeno znanje tudi uporabil.

Svobodno in odprto izobraževanje je način bivanja

Marija Debelak iz Ljubljane se je po hudi nesreči, ko se je morala začeti učiti vsega na novo, celo brati in pisati, včlanila v študijsko skupino na Univerzi za tretje življenjsko obdobje. Učenje tujega jezika ji je ponudilo nove izrazne možnosti. Začela je pisati članke in prevajati besedila iz francoskega jezika. Prijateljevala je z Ano Mlakar, in ko je ta napisala dve pesniški zbirki, ju je Marija prevedla v francoski jezik. Svobodno in odprto izobraževanje ji pomeni način bivanja.

Nikoli ni prepozno za odkrivanje samega sebe in ustvarjanje

Skupina Keramika deluje pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje iz Ljubljane že tri leta. Redno druženje in srečevanje sta pripomogla, da so si članice v treh letih pridobile potrebno znanje in spretnosti. Njihove upodobitve izžarevajo igrivo ustvarjalnost ter pripravljenost za raziskovanje in učenje. Z njimi navdušujejo še druge in jim sporočajo, da ni nikoli prepozno za odkrivanje samega sebe in ustvarjanje.

Izobraževalni načrt za samozaposlitev

Skupina Vezilje iz Slovenske Bistrice združuje štiri prizadevne ženske, ki so po začetnem tečaju na ljudski univerzi ugotovile, da bi bilo to znanje mogoče uporabiti pri pripravi načrta za samozaposlitev. Prek Republiškega zavoda za zaposlovanje je skupina začela sodelovati pri projektu Javna dela in se ob tem dodatno izobraževala in usposabljala. O kakovosti njihovih izdelkov priča mnenje Strokovne komisije pri Obrtni zbornici Slovenije, ki šteje njihove unikatne izdelke za izdelke domače slovenske obrti.

Z učenjem o zgodovini in kulturi do ustanovitve muzeja

Muzejski študijski krožek iz Ilirske Bistrice je v štirih letih marljivo zbiral in dokumentiral številne materialne dokaze bogate kulturne dediščine ter zapisoval in obujal stare in že skoraj pozabljene običaje. Temeljni cilji in vodila njihovega dela so nenehno učenje o zgodovini in kulturi njihovega kraja, ozaveščanje ljudi o pomenu bogate kulturne dediščine in ustanovitev muzeja v Ilirski Bistrici.

Znanje in strokovna pomoč na ulici

Skupina Skala iz Ljubljane je skupina za preventivno delo z mladostniki in mlajšimi odraslimi. Združuje več kot 30 prostovoljcev. Oblikovali so si obsežen izobraževalni program, ki dopolnjuje njihovo znanje z znanjem domačih strokovnjakov in izkušnjami iz tujine. Ulično delo v Sloveniji so dopolnili z metodo, ki poudarja osebni stik in spremljanje ter svetovanje in izobraževanje. Da bi se čim bolj približali mladim, so pripravili posebej prirejen avtobus, ki je potujoča učilnica in svetovalnica, in ga poimenovali BUS VESELJA.

Uresničevanje novega programa dela z gojenci

Vodstvo Prevzgojnega doma Radeče se zaveda, da sta za uspešno delo zavoda izjemno pomembna stalno strokovno izobraževanje in spopolnjevanje ljudi, ki delajo na tako občutljivem področju, kakršno je prevzgoja mladoletnih prestopnikov. Zaposleni v Prevzgojnem domu Radeče so prav s stalnim strokovnim spopolnjevanjem dosegli, da so v nekaj letih v domu nadomestili represivne prevzgojne prijeme z obliko pomoči, ki omogoča vsakemu gojencu izbiro interesov ter njihovo razvijanje in osebno rast.

Zgled dobre prakse v izobraževanju odraslih

Andragoška poletna šola že tri leta zelo uspešno združuje andragoge in izobraževalce odraslih iz vse Slovenije. Neposredna povezava andragoške prakse z Ajdovci je tista

novost in odlika, ki postavlja Andragoško poletno šolo za zgled dobre prakse v izobraževanju odraslih. V Ajdovščini nastajajo nove ustanove za izobraževanje odraslih, nasploh sta se povečali kulturna in izobraževalna ponudba kraja. Šola je tako z načinom interakcijskega izobraževanja postajala nenadomestljiva priložnost za nadaljnje izobraževanje andragogov.

Kovnica boljših učiteljev

Center za pedagoško izobraževanje pri Filozofski fakulteti v Ljubljani deluje že sedemnajsto leto. Iz potreb po bolj kakovostnem oblikovanju učiteljev je nastala vrsta izobraževalnih programov, v katerih se prepletajo izkušnje posameznih udeležencev s teoretičnimi spoznanji učinkovitega učenja in poučevanja. Skupina je pomembno pripomogla k razvoju strokovnjakov z različnih področij. Postali so boljši učitelji, sprejemljivi za ustvarjalno učno komunikacijo, urili so se v uporabi aktivnih izkušnjijskih metod v visokošolski didaktiki.

Prispevek k razvoju kulture vseživljenjskega učenja

Borza znanja v Ljubljani je institucija, ki je namenjena povezovanju ljudi, ki se želijo česa naučiti ali svoje znanje in sporočila prenesti drugim. S svojo inovacijsko naravo je v veliko spodbudo Knjižnici Otona Župančiča, v kateri je našla svoj prostor. Borza s številnimi dejavnostmi, prireditvami in predstavitvami prerašča informacijsko središče. Uspeh tega projekta je spodbudil razvoj drugih borz znanja v Sloveniji. Vse skupaj veliko pripomorejo k širjenju gibanja za učečo se družbo.

Ustvarjanje priložnosti za razvoj podeželja

Vitra, Center za uravnotežen razvoj iz Cerknice, je nevladni in nepridobitni zavod za oživljanje podeželja na hribovitih območjih Notranjske in Dolenjske. Njegovo poslanstvo je spodbujanje, izobraževanje in pritegnitev domačinov z razvojnimi priložnostmi, ki jih v teh krajih ni malo, le odkriti in razviti jih je treba. Pripravili so več delavnic, predavanj, študijskih krožkov in obiskov. Organizirali so tudi devet mednarodnih prostovoljnih delovnih taborov, ki so domačine povezali med seboj, v svet pa ponesli sloves o lepotah Notranjske.

Čas za novo znanje in kakovost

Center za tehnološko usposabljanje pri Gospodarski zbornici Slovenije sodi med osrednje izobraževalne ustanove, ki s svojo dejavnostjo izredno pripomorejo k razvoju učenja in ustvarjanju možnosti zanj. Kot skupina strokovnjakov so pomembno pripomogli, da sta strokovno znanje vseh vrst in motivacija za učenje dobila ustrezno mesto v podjetjih, kjer si tržne učinkovitosti in konkurenčne uspešnosti brez učenja ne zamišljajo več. Vse to pripomore k večji inovativnosti, produktivnosti, poslovni odličnosti in kakovosti.

Učeča se lokalna skupnost

Občina Ormož je lokalna skupnost, ki se zaveda izzivov 21. stoletja in sodobnih zahtev po znanju, saj se po dosegljivosti virov učenja za odrasle lahko meri z vsemi večjimi mesti v Sloveniji. Ormožani so med prvimi v Sloveniji dobili možnost za izobraževanje po sodobnih oblikah in načinih učenja, ki jih razvija Andragoški center Slovenije: študijski krožki, usposabljanje za življenjsko uspešnost, središče za samostojno učenje. Prav s temi oblikami jim je poleg programov za pridobitev izobrazbe zdaj bliže tudi splošno znanje, ki bistveno pripomore k osebnostnemu razvoju vsakega posameznika in skupnosti, v kateri živi.

Drežnica, seveda te poznam!

Prebivalci Krajevne skupnosti Drežnica so videli možnost razvoja v turizmu, za to pa so potrebni volja, primerne možnosti in znanje. Študijski krožki kot nova oblika izobraževanja odraslih so jim omogočili, da znanje, ki ga že imajo, združijo, hkrati pa si pridobijo še tisto znanje, ki ga še nimajo. Na podlagi uspešnega delovanja krožka je nastal izobraževalni projekt, ki zajema usposabljanje vse vasi za delo v turizmu. Danes je Drežnica znan kraj na turističnem zemljevidu Slovenije. Vaščani so za kakovosten ter ljudem in okolju prijazen razvoj turizma poželi že veliko priznanj.

Župan in izobraževalci z roko v roki

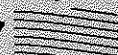
Mestna občina Slovenj Gradec razvija in podpira številne izobraževalne dejavnosti za prebivalstvo vseh starosti, bodisi da gre za formalno izobraževanje ali pa preprosto širjenje izobraževalne kulture. Ni naključje, da je prav v Slovenj Gradcu letos začela delovati borza znanja, prva v Sloveniji, ki jo v celoti financira občina. V času, ko se uspešnost občinskega vodstva marsikje meri s kilometri asfalta, je naložba v dejavnost, ki ne daje formalnega znanja, omogoča pa zadovoljstvo vsem, ki jim je uspelo ohraniti vedoželjnost za mnogotere skrivnosti tega sveta, in tistim, ki želijo svoje znanje deliti z drugimi, pravzaprav pogumno dejanje.

Maša Stavanja in Darko Mali, ACS

Izobraževalni utrinek s strokovnih prirediteljev v Tednu vseživljenjskega učenja na Andragoškem centru Slovenije

Vse se nenehno spreminja, zato je toliko pomembnejše, da so ljudje pripravljeni sprejemati nova sporočila in zamisli, hkrati pa vse te novice in izkušnje menjati z drugimi. Na Andragoškem centru Slovenije smo vam to omogočili v Tednu vseživljenjskega učenja, ki je potekal od 29. septembra. do 3. oktobra. S prireditvami,

ki smo jih pripravili, smo želeli predvsem na strokovnem področju prispevati kamenček k uresničitvi gesla: "Slovenija, učeča se družba!"

Ob odprtju, 29. septembra, ki so se ga udeležili pomembni predstavniki in gostje, med njimi tudi predsednik države Milan Kučan, se je zbralo 110 ljudi.

V naslednjih dneh je bilo 12 strokovnih prireditev z različno vsebino; dr. Marija Makarovič je predstavila študijske krožke o pretekli in današnji podobi življenja, udeleženci študijskega obiska na Danskem so spregovorili o izobraževanju odraslih in brezposelnost na Danskem, mag. Tanja Vilić Klenovšek in Vilma Malečkar sta predstavili preliminarne podatke o evalvaciji izbranih izobraževalnih programov za brezposelne, Nataša E. Jelenc je predstavila postopke vpeljevanja sistema ugotavljanja in potrjevanja znanja. Pri omizju Med predpisanostjo kurikulumov in avtonomijo učitelja v izobraževanju odraslih so sodelovali: mag. Marija Velikonja, Zdravko Jurhar, mag. Jože Valentinčič, Metka Svetina, Maša Stavanja, Alžbeta Cergol, Milena Malovrh, Ida Srebotnik in dr. Robi Kroflič. O tem, kako z organiziranim samostojnim učenjem do učeče se organizacije, je udeležencem govorila Irena Benedik. Mag. Marija Velikonja je predstavila izide anketiranja učiteljev o osnovnošolskem programu za odrasle, Sonja Klemenčič izide anketiranja učiteljev o verificiranih programih tujih jezikov za odrasle, Olga Drogenik pa je podala informacijo o nacionalnem programu za izobraževanje odraslih. Mag. Albert Mrgole in Natalija Žalec sta udeležence seznanila s programom Projektno učenje za mlade, mag. Alenka Janko Spreizer je osvetlila družbeni položaj Romov, Metka Svetina predstavila izhodišča o oblikovanju izobraževalnih programov v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, strokovno razpravo na temo Vseživljenjsko izobraževanje in vseživljenjsko učenje pa je vodila dr. Vida A. Mohorčič Špolar.

Strokovnih prireditev se je udeležilo 290 udeležencev, nekaj tudi takih, ki so v teh dneh prvič obiskali Andragoški center. Ob tej priložnosti smo jih seznanili z dejavnostjo Centra, s projekti, ki jih izpeljujemo, in z izobraževalnimi programi, v katere se lahko vpišejo.

Največ udeležencev je bilo iz zasebnih organizacij, zavodov za zaposlovanje, ljudskih univerz, srednjih šol, prišli pa so tudi iz raznih društev, zvez, centrov za socialno delo, uradov in ministrstev. Andragoški center je tako gostil 400 ljudi. Te udeležbe smo še posebno veseli zato, ker se zavedamo, da ste ob dejavnostih in dogodkih, ki so potekali po vsej Sloveniji v tistem tednu, svoj čas težko razporedili in uskladili. In veseli smo, da ste ga namenili tudi nam!

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Študijski krožki znova na delu

Po izjemno raznolikem Tednu vseživljenjskega učenja, ko so se po vsej Sloveniji vrstili številni dogodki, predstavitve in omizja, ko so številne organizacije odprle svoja vrata in predstavile svojo dejavnost - pri tem ste bili, tako kakor prejšnje leto, zelo dejavni tudi krožkarji in znova prispevali velik delež k popularizaciji izobraževanja in učenja - smo tudi na Andragoškem centru Slovenije predstavili svoje projekte. Tako smo v projektu Študijski krožki pripravili zanimivo predavanje o možnostih raziskovanja na področju etnologije z naslovom **Študijski krožki o pretekli in zdajšnji podobi življenja**. Zamisel za takšno usposabljanje, ki ni vezano samo na metode in tehnike dela v študijskih krožkih, temveč tudi na posamezno tematsko področje, ki ga v krožkih najpogosteje obdelujejo, je že dolgo zorela in prav v tem tednu tudi dobila svojo podobo. K sodelovanju smo povabili dr. Marijo Makarovič, znano in priznano etnologinjo, ki je izjemno zanimivo in subtilno predstavila delo pri etnološkem raziskovanju in nam dala številne zamisli za nove raziskave, primerne za študijske krožke. Predavanja je poživila s slikovnim gradivom in jih tudi podkrepila z različnimi zanimivimi izkušnjami in spoznanji, ki jih je pridobivala ob raziskovanju v številnih krajih Slovenije in tudi zunaj njenih meja. S predstavitvijo etnološkega raziskovanja nas je prepričala, da moramo našo bogato kulturno dediščino s potrpežljivim raziskovanjem in zapisovanjem iztrgati pozabi in jo ohraniti naslednjim rodovom.

To predavanje je bilo tudi uvod v novo šolsko leto, ki pa ni povsem takšno, kakršnega smo bili vajeni prejšnja leta (že znane proračunske težave). Kakor koli že, delo študijskih krožkov se znova začne, ne glede na to, kakšno in katero leto poteka. In tako je tudi prav. Vsem krožkarjem želimo veliko uspehov in zanimivih področij za preučevanje ter zadovoljnih ljudi ob pridobivanju novega znanja.

Hkrati se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nas vabili na svoje dejavnosti, in se opravičujemo, ker vas nismo mogli obiskati. Vsem iskreno čestitamo za uspešno delo in predstavitev študijskih krožkov in upamo, da vam bo trud, ki ste ga vložili v vaše delo, tudi poplačan z zadovoljstvom - vašim in z zadovoljstvom ljudi, ki bodo krožke obiskovali.

Mag. Slavica Černoša, ACS

Predstavitev preliminarne podatkov raziskovalne naloge Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih - 2. del

V majskih Novičkah (Novičke 1997/št.5) smo vas seznanili z raziskovalno nalogo Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih - 2. del, ki poteka na Andragoškem centru v sodelovanju z Republiškim zavodom za zaposlovanje. Na koncu smo vam tudi obljubili, da vas bomo o poteku in izidih evalvacije v prihodnje še obveščali.

V Tednu vseživljenjskega učenje smo na Andragoškem centru predstavili preliminarne podatke evalvacije izbranih izobraževalnih programov (USO Natakarski pomočnik in Word for Windows), ki smo jih dobili pri anketiranju brezposelnih, izobraževalnih organizacij, območnih enot Republiškega zavoda za zaposlovanje in delodajalcev.

Na predstavitev smo povabili vse, ki jih izobraževanje brezposelnih zanima, še zlasti pa smo želeli pritegniti odgovorne za izbrana izobraževalna programa v izobraževalnih organizacijah, ki so v letu 1995/96 omenjena programa izpeljevali. Poleg predstavitve izidov evalvacije smo želeli od izobraževalnih organizacij dobiti vrnitvena sporočila ali mnenje o naši evalvaciji (npr. kako ocenjujejo evalvacijo, kakšne evalvacije bi bile potrebne in primerne za ugotavljanje stanja in potreb po vključevanju brezposelnih v izobraževanje, ipd.)

Udeležencem smo predstavili, kaj menijo brezposelni, izobraževalne organizacije, območne enote in delodajalci o vključevanju brezposelnih v omenjena izobraževalna programa, in kako so med seboj sodelovali pred izobraževanjem, med njim in po njem.

Na predstavitev je prišlo kar precej ljudi. Lahko torej rečemo, da smo bili z udeležbo zadovoljni, res pa je, da smo pričakovali večjo udeležbo izobraževalnih organizacij izvajalk omenjenih izobraževalnih programov v obravnavanem obdobju, saj je bilo med udeleženci več tistih, ki niso izpeljevali omenjenih izobraževalnih programov, jih pa evalvacija zanima kot pomemben del celotnega procesa izobraževanja odraslih (in ne le vključevanje brezposelnih v izobraževanje). Razlogi, da se večina organizacij predstavitve ni udeležila, so najbrž različni, o njih lahko le ugibamo. Vsekakor pa je bil odziv na predstavitev evalvacije dober; to nam je omogočilo, da smo udeležence seznanili s potekom in z izidi evalvacije in tudi s pomenom, ki ga ima vključevanje brezposelnih v izobraževalne programe za njihovo (samo)zaposlovanje in vnovično vključevanje ali delovanje - pri tem pa je izobraževanje nedvomno zelo pomembno.

Ob koncu se zahvaljujemo vsem, ki so se udeležili naše predstavitve!

Vilma Malečkar, ACS

Predstavitev projekta ugotavljanja in potrjevanja znanja v okviru TVU-ja

Namen projekta ugotavljanja in potrjevanja znanja, ki ga je zasnoval Andragoški center Slovenije, je oblikovanje mreže središč v državi, kjer bo mogoče dokazovati znanje in usposobljenost, pridobljeno po neformalni poti - npr. z delovnimi izkušnjami, s samostojnim učenjem - ter prejeti za to tudi ustrezna spričevala ali potrdila. Ob Tednu vseživljenjskega učenja smo pripravili predstavitev in nanjo povabili predstavnike izobraževalnih oddelkov nekaterih večjih delovnih organizacij, kot je Nova Ljubljanska banka ipd. Odzvale so se tudi nekatere izobraževalne ustanove. Številnim pa smo projekt predstavljali že nekajkrat lani. Tokrat smo predstavili komplet UPZ, ki ga je izdal ACS decembra lani. Komplet vsebuje priročnik, ki zajema vse sestavine postopka vpeljevanja UPZ-ja in ga je napisala avtorica tega članka, vsebuje pa tudi skupek učnih dosežkov (standardov znanja) za dva programa; usposabljanja mentorjev študijskih krožkov in učiteljev v programih za življenjsko uspešnost, ki ga je pripravila skupina strokovnjakov z ACS-ja in drugih izobraževalnih ustanov. Priročnik zajema vsebinsko predstavitev dejavnosti UPZ-ja, zgodovinske podatke o nastanku in poteku vpeljevanja te dejavnosti v deželah, kjer je že zaživela (ZDA, Velika Britanija). Pomemben del namenja oblikovanju učnih dosežkov za določeno področje in raven. Osrednji in najširši del je namenjen svetovalni vlogi (od tega, kako se naučimo kandidata pozorno poslušati, kako ga spodbujamo k učenju, za premagovanje ovir, kako pravilno postavljamo vprašanja - do pridobivanja spretnosti besednega in nebesednega sporazumevanja), ki je med trajanjem postopka UPZ-ja izredno pomembna. Zajema tudi navodila za opravljanje te vloge, ki se v mnogočem razlikuje od vloge svetovalcev v izobraževanju. Zadnji del se ukvarja predvsem z vlogo ocenjevalca, ki je v UPZ-ju posebna, saj mora ocenjevalec ovrednotiti tudi dokazila o usposobljenosti kandidata, ne le preveriti usposobljenost samo. Posebej so predstavljene sodobne metode ocenjevanja in kaj vse mora ocenjevalec upoštevati pri vrednotenju dokazil. Tako smo s predstavitvijo učnega kompleta in izkušeni iz časa njegovega nastajanja podrobno predstavili dejavnost samo in težave, ki smo jih pri tem ugotovili. Nekoliko dlje smo se pomudili pri oblikovanju učnih dosežkov in na konkretnem zgledu poskušali predstaviti načine njihove priprave.

Zanimanje udeležencev je bilo zelo živo, in kljub nekaterim pomislekom (predvsem o zagotovitvi, da je mogoče tako pridobljeno znanje zares objektivno oceniti), ki se človeku porajajo, nastaja širša pripravljenost za vpeljevanje postopka UPZ-ja kot ene od sodobnih oblik preverjanja usposobljenosti.

Nataša E. Jelenc, ACS

Slovenska podjetja še niso pripravljena sprejeti organiziranega samostojnega učenja

O predstavitvi Z organiziranim samostojnim učenjem do učeče se organizacije

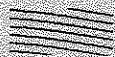
Organizirano samostojno učenje se širi po Sloveniji razmeroma hitro. Zlasti ljudske univerze in zasebne izobraževalne ustanove se zavedajo, da zahtevajo novi časi tudi nove prijeme pri učenju in izobraževanju. Manj pa so pripravljene sprejeti novosti druge izobraževalne ustanove, tiste, ki ponujajo predvsem formalno izobraževanje, in podjetja. Glede na to, koliko ljudi se udeležuje usposabljanja za delo v središčih za samostojno učenje, je očitno, da je tudi v teh ustanovah kar nekaj posameznikov, ki se zavedajo, da so spremembe nujne, kaže pa, da o tem ne morejo prepričati drugih - tistih, ki odločajo.

Zato smo tokrat uporabili Teden vseživljenjskega učenja za predstavitev organiziranega samostojnega učenja specifični ciljni skupini - podjetjem. Na predstavitev smo povabili okrog 100 gospodarskih organizacij, vendar se je odzvalo samo osem podjetij. Predstavitev se je kljub temu udeležilo 20 ljudi, ki sicer vsi niso bili posebej vabljeni, so pa za predstavitev zvedeli iz splošnega programa prireditev v Tednu vseživljenjskega učenja. Zopet se je torej pokazalo, da zlasti izobraževalne pa tudi druge negospodarske organizacije bolj čutijo potrebo po iskanju novih poti, po uveljavljanju novih metod učenja in izobraževanja.

In kdaj bodo nastale spremembe v gospodarstvu? Verjetno takrat, ko bo začutilo takšne potrebe tudi njegovo vodstveno osebje. Peščica navdušenih izobraževalcev, ki še delujejo po podjetjih, očitno ne zadošča.

In končno, zakaj se toliko trudimo, da bi organizirano samostojno učenje našlo svoje mesto tudi v gospodarskih organizacijah? Zlasti zato, ker je organizirano samostojno učenje eden od pomembnih kamenčkov na poti k učeči se organizaciji. Organizirano samostojno učenje, posebno če je podprto s sodobno tehnologijo (multimedija, internet), omogoča prijeme, ki pripomorejo, da delavec laže in bolj samostojno odloča o svojem učenju. Odloča lahko predvsem o tem, kdaj se bo učil. Lahko torej izbira čas za učenje takrat, ko to ne moti delovnega procesa. Pogosto namreč slišimo od ljudi, da bi se prav radi udeležili nekaterih seminarjev, tečajev, pa imajo prav tedaj druge obveznosti. Naslednja prednost je, da je takšno učenje precej bolj prožno in individualizirano. Ni potrebno, da se človek uči prav vse, kar ponuja kak seminar ali tečaj. Modularna zasnova gradiva za samostojno učenje omogoča, da tisto, kar že ve in pozna, preprosto izpusti, poglobi pa znanje, ki bolj potrebuje. Uči se lahko hitreje ali počasneje kakor v učni skupini. Takšno učenje pa tudi ni odvisno od kakovosti predavatelja, saj je učno gradivo za vse enako.

V tujem slovstvu beremo, da je organizirano samostojno učenje bistveno cenejše in ustrežnejše za podjetje zlasti takrat, ko ima le-to izpostave v različnih krajih, geografsko raztresene, saj delavcem ni treba potovati v osrednje izobraževalno središče, pri tem pa prihranijo potne in druge stroške. Tudi izmensko delo je lahko ovira na poti do

učenja in izobraževanja, saj poteka večina tečajev popoldan in zvečer. Posebno primerno pa je organizirano samostojno učenje takrat, ko je treba usposobiti veliko delavcev v kratkem času. Stroški začetne naložbe se tako zelo hitro poravnajo.

Gotovo kaže razmisliti tudi o tem, da se v tujini vse več podjetij odloča za vpeljavo takšnega učenja in izobraževanja. Marsikje pomeni to tudi ustvarjanje podobe naprednega podjetja, podjetja, ki gre v korak s časom. Dvomim pa, da bi bil to zadosten motiv. Nedvomno vidijo v tem zlasti denarne pa tudi druge koristi podjetja.

Irena Benedik, ACS

Kakšna je osnovna šola za odrasle in kako jo vidijo učitelji

V Tednu vseživljenskega učenja smo pripravili tudi predstavitev izidov anketiranja učiteljev o osnovnošolskem programu za odrasle. Udeležilo se je 9 udeležencev iz ljudskih univerz (Kranj, Slovenska Bistrica, Velenje, Koper, Škofja Loka), RIC Novo mesto, SŠOF Ljubljana, CPI Cene Štupar in iz Zavoda za šolstvo.

Predstavili smo podatke, ki smo jih zbrali v okviru Programske kurikularne komisije za osnovno izobraževanje odraslih z anketnim vprašalnikom za analizo stanja v osnovni šoli za odrasle. Programska kurikularna komisija za osnovno izobraževanje odraslih je po 15. maju 1997 poslala na naslove 36 izvajalskih organizacij po 10 vprašalnikov za učitelje. Priložili smo tudi pismo s prošnjo, naj vprašalnik razdelijo med učitelje, ki delajo v osnovni šoli za odrasle in naj fotokopirajo vprašalnik, če imajo učitelje. Vprašalnike so vračali junija. Skupaj smo dobili 96 izpolnjenih vprašalnikov. Analiza stanja je bila prvič zasnovana tako, da so na vprašalnik odgovarjali učitelji in ne vodje ali organizatorji izobraževanja odraslih. Zbrali in predstavili smo podatke o:

- učiteljih v osnovni šoli za odrasle,
- ciljni skupini,
- vsebini programa,
- metodah in oblikah,
- gradivu in pripomočkih,
- organizaciji programa in
- preverjanju znanja.

Po predstavitvi smo z udeleženci razpravljali o vprašanih, ki zadevajo osnovno izobraževanje odraslih in o vprašanih, s katerimi se ukvarjajo izvajalske organizacije. Udeleženci so med drugim predlagali, naj bi pripravili več podobnih srečanj, na katerih bi organizatorji in učitelji osnovnega izobraževanja za odrasle predelovali probleme in

skušali poiskati rešitve. Veseli smo bili predloga, ki izraža pripravljenost izvajalcev za sodelovanje pri prenovi programa.

Mag. Marija Velikonja in mag. Alenka Janko Spreizer, ACS

Verificirani programi tujih jezikov za odrasle pod drobnogledom učiteljev

V Tednu vseživljenjskega učenja smo povabili učitelje tujih jezikov za odrasle na predstavitev ankete, ki jo je izpeljala programska kurikularna komisija za programe iz 7. člena Zakona o izobraževanju odraslih. Gre za anketo, namenjeno učiteljem programov za angleščino, nemščino, italijanščino, francoščino in madžarščino za odrasle. Te programe je sprejela Posebna izobraževalna skupnost za družboslovno usmeritev in sicer prve štiri na seji, 30. maja 1984, zadnjega pa prav tako 30. maja leta 1988. To so edini javno potrjeni izobraževalni programi za tuje jezike v Sloveniji. Slušatelji, ki uspešno izpolnijo vse obveznosti, določene s temi programi, si pridobijo spričevalo, ki je javno veljavno v vsej Sloveniji. Vsi programi trajajo od 430 do 450 ur, izpeljuje pa jih 72 različnih izobraževalnih organizacij za izobraževanje odraslih iz vse Slovenije. Prav učitelji iz teh organizacij so ob različnih priložnostih opozarjali, da so programi že deloma zastareli in da bi jih morali dopolniti.

Z vprašalniki, ki smo jih poslali vsem ustanovam, in za izpeljavo teh programov, smo želeli izvedeti, kako so učitelji zadovoljni z dajšnjimi programi. Anketa vsebuje 27 vprašanj. Vanjo smo skušali zajeti tista vprašanja, ki zadevajo vse sestavine veljavnih izobraževalnih programov:

- kaj menijo učitelji o vpisnih pogojih in predvideni ciljni skupini,
- kako ocenjujejo zdaj opredeljene standarde znanja,
- kako vrednotijo predpisano vsebino,
- kakšna se jim zdijo merila za vrednotenje znanja,
- kako program organizacijsko izpeljujejo v različnih ustanovah in kakšna so njihova stališča do tega,
- kaj menijo o trajanju programa,
- kaj menijo o možnostih za izpeljavo programa ipd.

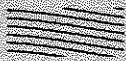
Izkazalo se je, da učitelji programov nimajo za izrazito slabe, saj so marsikaj v njih pohvalili. Zelo so zadovoljni s tematiko, zajeto v učnem načrtu, z navodili za izobraževanje in z merili za vrednotenje znanja. Navedli so tudi tiste dele programov, ki so potrebni sprememb; to zadeva zlasti zastarelo izrazje, opredelitev vpisnih pogojev, natančnejšo določitev standardov znanja ipd. Zanimivo pa je, da so pri nekaterih vprašanih odgovori zelo različni, zato bo imela skupina izvedencev, ki se bo ukvarjala s pripravo sprememb, kar težko nalogo. Zlasti izrazita je na eni strani želja po natančnejši določitvi posameznih sestavin programa, na drugi strani pa je določanje

samo bistvenih stvari, saj bi potem imeli učitelji več svobode za bolj domiselno ustvarjalno delo.

Prav o tem zadnjem vprašanju pa se je razvila zanimiva strokovna razprava ob predstavitvi izidov ankete. Izkazalo se je, da krajevno okolje s svojimi značilnostmi, izobrazbeno sestavo in potrebami lahko bistveno vpliva na pričakovanja udeležencev in tudi na način izobraževanja v teh programih. Udeleženci razprave so bili dokaj zadržani do zamisli, da bi vpeljali zunanje preverjanje ob slovenskih programih tujih jezikov - nekateri zato, ker menijo, da je v Sloveniji že dovolj mednarodnih izpitnih sistemov, druge pa skrbi, kakšne posledice bi to imelo za samo izobraževanje v teh programih. Pod drobnogledom je bila tudi opredelitev ciljne skupine, kakor je zdaj opisana v izobraževalnem programu, zlasti poprejšnje znanje, ki naj bi ga imeli (ali ne) udeleženci tega izobraževanja. Zanimivo razpravo so sprožile tudi značilnosti odraslih, ki se izobražujejo v teh programih (njihova pričakovanja, poprejšnje znanje, ovire ipd.). Razpravljalci so razmišljali, kako izpeljevati programe - organizacijsko, didaktično - da bi dosegali predvidene standarde znanja. Vprašanji, ki smo jih načelnjali, je bilo še več. Tokrat jih ni mogoče podrobneje opisati, o njih bomo poročali v eni izmed strokovnih revij.

Izkazalo se je, da so taka strokovna srečanja zelo dobrodošla, saj manjka priložnosti za pogovore o posameznih strokovnih rešitvah. Zaradi tega kaže tudi v prihodnje Teden vseživljenjskega učenja uporabiti kot strokovno tribuno slovenskih andragogov.

Sonja Klemenčič, ACS

Projekt učenja za mlade (PUM) na pohodu

V Tednu vseživljenjskega učenja smo na ACS-ju predstavili tudi program Projektnega učenja za mlade (PUM), ki je bil poskusno izpeljan v podjetju Mi Amigo v Mengšu. Zelo nas je razveselilo, da se je vabilu na predstavitev odzvalo več kot štirideset strokovnjakov iz vse Slovenije. Prišli so izobraževalci odraslih, svetovalci enot Republiškega zavoda za zaposlovanje, sodelavci centrov za socialno delo, šolski svetovalni delavci, sodelavci uradov za mladino, Inštituta za rehabilitacijo invalidov in predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport ter Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Posebno nas je razveselila navzočnost zastopnikov dveh mestnih občin, in sicer Mestne občine Nova Gorica in udeležba župana iz Slovenj Gradca. Sodelovanje občin, ki je pri izobraževanju odraslih žal bolj redkost kot pravilo, bo za uspešno delovanje PUM-a, kakor se je izkazalo na predstavitvi, čedalje pomembnejše.

Program PUM-a (med eksperimentalno izpeljavo smo program poimenovali Center za mlajše odrasle CMO) je namenjen brezposelnim mladim ljudem med 15. in 25. letom, ki so zaradi različnih razlogov izpadli iz šolskega sistema. Zaradi tega se težje zaposlijo, veliko pa jih ima zaradi dvakratnega neuspeha v šoli zelo slabe možnosti, da bi šolanje nadaljevali v šolah za mladino. Evalvacija poizkusne izpeljave v Mengšu je

pokazala, da mladi ob vpisu v program niso motivirani, da bi nadaljevali šolanje. Njihova zaposlitvena pričakovanja pa so, kar zadeva pogoje, ki jih izpolnjujejo, nestvarna. Zaradi tega se znajdejo nekako na robu družbe, saj ne sodijo med zaposlene, niti med tiste, ki so izgubili delo, niti med šolarje/dijake, ki so upravičeni do nekaterih pravic, ki jim jih prinaša status. Lahko bi rekli, da ostanejo brez statusa, ali jim njihov status ne ponuja ničesar, s čimer bi trajneje lahko spremenili svoj položaj. Mislimo predvsem na različne pravice iz naslova za brezposelne, štipendije, posojila in tudi na druge socialne pravice. Neuspeh pri šolanju pomeni neizpolnitev pričakovanj, ki jih ima družba do mladine. Vzroki se navadno iščejo v mladih samih. Ta položaj, ki je družbeno nizko vrednoten, potiska mlade v brezimnost in osamelost, s tem pa se še zmanjšujejo možnosti, da bi kar koli spremenili.

Program PUM-a je po svoji naravi motivacijski. Mladim želi ponuditi priložnost, da premislijo o svojem položaju, o svojih življenjskih ciljih, jih prevrednotijo, si pridobijo novo znanje in spretnosti, ki jih potrebujejo, insamozavest, da si začno prizadevati za uresničitev cilja. Učni proces poteka ob učnih projektih. O ciljih, vsebini in izpeljavi projekta se dogovorijo v učni skupini. PUM je primer pogajalskega kurikulumu, ki je načrtovan procesno. Rečemo lahko, da mladi sodelujejo v vseh fazah andragoškega cikla.

PUM-a si ne moremo predstavljati brez dobrih mentorjev, ki delujejo kot svetovalci in ne toliko kot učitelji v tradicionalnem pomenu - prenašalci znanja.

Na predstavitvi PUM-a so o svojem delu spregovorili tudi mentorji iz Mengša. Povedali so, kako so izvajali učni projekt lani. Učna skupina, ki so jo vodili, je izdala prvo številko časnika Krik. Končna podoba časnika je, razen tiskanja, v celoti dosežek dela in učenja mladih, ki so sodelovali pri učnem projektu, in neizmerne zavzetosti mentorske skupine. V tem procesu so udeleženci pisali članke o modi, astronomskih pojavih in ufologiji, zgodovini filma, o avtomobilih, ali pa se prepustili domišljiji, ko so intervjuvali konja ali se postavili v vlogo mačke, razmišljali so in se učili o grafični podobi časnika, ga oblikovali na računalniku, ob tem spoznali vrsto poklicev, ki so povezani z založništvom in tiskom, navezovali stike z znanimi osebnostmi (npr. pogovor z znanim oblikovalcem Alanom Hraniteljem ali obisk v pripravljalnem centru za odvisne od drog in pogovor, ki so ga opravili z vodjo tega centra), izdelovali fotografije in ob tem spoznavali fotografski poklic, navezovali stike z uredništvu časnikov (npr. Delo) in spozorji, da so časnik sploh lahko izdali. Vsak udeleženec se je lahko izrazil na področju, ki ga zanima, si pri tem pridobil novo znanje in spretnosti ter svojo delovno in izobraževalno izkušnjo, ki jo bo lahko prenesel tudi v nove okoliščine. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da se je motivacija za učenje pravopisa ob pisanju člankov povečala. Učenje je postalo smiselno in utemljeno. Prav tako verjetno ne bomo oporekali temu, da je potrebna samozavest, da navežeš stik z znano osebnostjo, ki je po drugi strani tudi tvoj vzornik. Nedvomno si je treba jasno predstavljati in izračunati, koliko denarja potrebujemo za izdajo časnika in se temeljito pripraviti na sestanek z morebitnim sponzorjem. Da bi si izoblikovali podobo svojega glasila, so si pred tem ogledali druge časnike in poizvedeli o vsem, kar so pri izdajanju svojega potrebovali. Ob delu z računalnikom so se udeleženci morali šele učiti veliko takega, česar si v začetku niti niso predstavljali niso; kako prelomiti stran, kako vstaviti fotografije, kakšen tip črk izbrati in podobno.

Verejetno nas je kar precej, ki tega dela za zdaj ne bi znali opraviti, četudi imamo visokošolsko izobrazbo. Tega učenja so se lotili mladi, ki imajo manj kakor dva letnika srednje šole, med njimi tudi tisti, ki niso dokončali osnovne šole. In sodeč po časniku so bili pri učenju uspešni.

Projektno učno delo, kakor lahko vidimo iz časnika Krik, jemlje primere iz življenja udeležencev. Izhaja iz njihovega zanimanja in potreb, a jih hkrati spodbuja, da posegajo na področja, ki jih še ne poznajo in se jih torej morajo naučiti. To da učenju smisel in jih ob končnem dosežku prepričuje, da so sposobni opraviti več, kakor v danem trenutku mislijo, da so. Pridobijo si pomembne izkušnje, ki jih lahko prenesejo tudi na druga področja v svojem življenju; npr. navezovanje stikov z različnimi institucijami in posamezniki, iskanje in učenje z različnimi viri znanja, pridobijo si znanje in spretnosti iz organizacije dela, začnejo uveljavljati svoje interese in bolj prepričljivo izražati svoje potrebe in predstavljati svoje predloge. Naučijo se ravnati s časom in drugim, kar je pomembno pri opravljanju njihove dejavnosti. Počasi si začno pridobivati potrebno zrelost in vzdržljivost za reševanje zastavljenih problemov in si tako izboljševati tudi delovne in učne navade. In navsezadnje čedalje sposobnejši so sprejemati odgovornost za opravljeno delo. Vse naštetu pa je pogoj tudi za uspešno dokončanje šolanja ali učinkovitejše iskanje zaposlitve.

Evalvacija programa PUM v Mengšu je pokazala, da je tak program v resnici potreben in da programska zamisel vodi do zastavljenih ciljev. Tudi sami udeleženci in izvajalska organizacija so ga dobro sprejeli in ocenili (več o tem glej A. Mrgole, Razvoj kurikulumu za mlajše odrasle na prehodu iz osnovnega v poklicno izobraževanje, Raziskovalno poročilo 1996. Arhiv ACS-ja). Kljub temu pa se pojavljajo dileme in vprašanja pri financiranju programa. V primerjavi z nekaterimi podobnimi programi izobraževanja odraslih, ki so krajši in organizacijsko tudi manj zahtevni, se zazdi, da je program drag. Kakor smo omenili že na začetku, je status teh mladih nejasen, zato tudi družbena skrb zanje ni zadostna. Kdo naj financira njihove programe, če ti ne vodijo neposredno k zaposlitvi? To vprašanje je postavilo tudi Ministrstvo za šolstvo in šport, ki je doslej skoraj v celoti plačevalo stroške poskusne izpeljave. Tretjinski delež, ki naj bi ga v prihodnje prispevalo to ministrstvo, naj bi do celote dopolnili še Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in še neki tretji partner, po mnenju omenjenih ministrstev naj bi bile to občine. Ob tem je mentorica iz Mengša vprašala: Katere občine? V CMO Mengeš prihaja namreč veliko mladih iz sosednjih občin, celo iz Kranja. Pomanjkanje tovrstnih programov in dobra mnenja, ki si jih mladi sporočajo o CMO-ju, motivira mlade, da se vozijo v Mengeš tudi iz okolice. Naši kolegi na Danskem, bi dejali, da pri njih to zadošča, da program podpreta tako država kakor občina. Pri nas pa se zdijo državi ti stroški nekoliko previsoki, občine pa večinoma teh problemov za zdaj še ne zaznavajo kot svoje.

Morda bi morali v današnjem liberalno obarvanem družbenem ozračju preiščljati o teh problemih s stališča ekonomske logike ali glede na vložek in dobiček. Kaj se zgodi z gospodarsko organizacijo (ali narodom), ki zavrže kar tretjino svojega umskega in delovnega potenciala (skoraj tretjino vsake generacije) in mu zagotovi le minimalno osnovo za preživetje? In na drugi strani, kako delujejo gospodarske organizacije, kjer vlagajo v svoje zaposlene po načelu dam-dobim, in o izobraževanju ne preiščlujejo kot o strošku porabe, temveč kot o naložbi. Izobraževanje ni poceni, vendar obeta, da se bo vloženi denar obrestoval. Socialna podpora je morda v začetku veliko

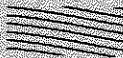

cenejša, vendar pa dolgoročno gledano ne rešuje težav. Saj poznate zgodbo o tem, ali je siromaku bolje podariti ribo ali ga naučiti ribariti.

Dejstvo, da se je vabilu odzvalo tako veliko povabljenih, je seveda razveseljivo. Obeta, da se začnemo zavedati problemov sodobnega sveta, med drugim tudi brezposelnosti in slabo izobražene mladine v Sloveniji. Takoj nato pa moramo vseeno pomisliti, da se odzivajo tisti, ki se s temi mladimi srečujejo pri svojem delu in se njihovih potreb dobro zavedajo. Povedano drugače, če bi prišlo več povabljenih, denimo iz občin in šolske svetovalne službe, bi bila naša prejšnja trditev bolj utemeljena. Tako pa nas čaka še veliko dela, da bo problem postal pomemben tudi v okolju, kjer mladi živijo in zavijejo s poti, ki jo današnja družba predpisuje mladim. Treba bo urediti njihov status z vidika socialnih pravic in med temi tudi pravic do izobraževanja.

Sredstva, ki so namenjena šolanju mladine, verjetno ne opravičijo svoje višine v primerjavi z drugimi izobraževalnimi programi, če približno 30 odstotkov mladine v šoli ne uresniči postavljenih ciljev. Ob tem podatku lahko trdimo, da šola, kakršno poznamo, ni primerna oblika izobraževanja za velik del mladih. Tako visok delež mladih, ki šole ne sprejema, opozarja tudi na to, da je pomanjkljivosti treba iskati v šoli, in ne le v mladih. In najmanj, kar si sodobna demokratična država lahko dovoli, je to, da zanemarija toliko svojih državljanov. Dobro ureditev tovrstnih problemov pomenita dodatna ponudba poti do znanja in včlenjevanje v družbo. Programi, kot so PUM, te priložnosti ustvarjajo, zato zaslužijo podporo.

Natalija Žalec, ACS

Romaun - Po romsko

*Najlepše je, brat moj,
po romsko,
zato dajva po romsko!
Lekšukarijder hi, phral mro,
romaun,
žas čak romaun.*

Slavko Baranja - Lujzi: Romaun.
Pesmi. Romski zbornik 1997

Na Andragoškem centru Slovenije smo pripravili v Tednu vseživljenjskega učenja predstavitev Družbeni položaj Romov. Predstavitve se je udeležilo 20 vabljenih: svetovalka ministra za šolstvo in šport, sodelavci izobraževalnih institucij (Andragoški zavod Maribor in Dart), sodelavci Zveze kulturnih organizacij Lendava, socialni delavki iz Centra za socialno delo Grosuplje, sodelavka Svetovalnega centra iz Ljubljane, prostovoljci in predstavniki društev MOST in Društva za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela, predstavniki romskih društev (Zeleno vejš in Romani Union iz Prekmurja), predstavniki Zveze Romov Slovenije in sodelavke ACS-ja.

Predstavili smo sodelovanje ACS-ja pri usposabljanju Romov v programih UŽU-ja in na mednarodnih romskih taborih. Sodelavke Andragoškega centra Slovenije se ukvarjamo z izobraževanjem odraslih Romov v sklopu projekta Funkcionalna pismenost odraslih v Sloveniji. Z Romi smo se srečali pri izvajanju programa Usposabljanje za življenjsko uspešnost.

V programih UŽU-ja se je doslej izobraževalo okoli 40 Romov; leta 1992/93 in 1995 v Murski Soboti na ljudski univerzi, letos pa ena skupina v Andragoškem zavodu v Mariboru in ena v Lendavi, v izobraževalni organizaciji DART. Večina udeležencev programa UŽU je imela nedokončano osnovno šolo, na kratko pa lahko rečemo, da so bile skupine med seboj težko primerljive. Avtohtoni prekmurski Romi so se izobraževali v Murski Soboti (bili pa so iz Vanče vasi, Borejcev in Pušče), in v Lendavi, ko je večina prebivala v Dolgi vasi.

V Mariboru so se izobraževale Romkinje, ki so se priselile s svojimi družinami v Slovenijo, večinoma s Kosova. Imele so nedokončano osnovno šolo oziroma osnovno šolo s prilagojenim programom. Priseljeni Romi imajo drugačne kulturne navade od avtohtonih Romov, med katerimi so nekatere povezane z navadami okolja, od koder so se preselili.

Večini udeležencev programa UŽU so učitelji poiskali možnost za nadaljnje izobraževanje v programih usposabljanja, nekaterim pa so pomagali poiskati zaposlitev.

Druga vrsta sodelovanja Andragoškega centra Slovenije pri izobraževanju Romov pa je sodelovanje na poletnih mednarodnih romskih taborih, ki jih pripravljata romsko društvo *Romani union* in Zveza Romov Slovenije. Tabori so namenjeni predvsem Romom, ki so učenci vsaj 7. razreda osnovne šole, so srednješolci ali pa se izobražujejo kot odrasli. Namenjeni so tudi študentom in prostovoljcem, ki jih zanima romsko vprašanje.

Na taboru se udeleženci seznanjajo z etnologijo, s kulturo, z zgodovino in jezikom Romov, zadnje leto pa tudi z romskim plesom in s šivanjem romskih noš. Pripravila sem delavnice na različne družbene teme: družine in družinskih socialnih vlog, odnosov med spoloma, ljubezni in poročnih običajev. Letos sem vodila delavnice na temo Družbeni položaj Romov. Udeleženci so po skupinah razčlenili različne pisne prispevke, večinoma reportaže, ki so predstavljale Rome, njihova naselja in življenje pri njih. Pri analizi so na kratko predstavili prispevek, in o njem povedali svoje mnenje, nato pa povedali, kaj jim je bilo v prispevku všeč, kaj jih je motilo, kaj je bilo žaljivo in kako bi prispevek napisali, da ne bi bil žaljiv ali moteč.

Pri vseh temah so sodelujoči izdelovali plakate, izdelke pa predstavili tudi po skupinah. Ker so bili sodelujoči iz različnih romskih skupnosti, smo teme obdelali tudi primerjalno. Udeleženci so imeli pri tem možnost, da sami spregovorijo o sebi in predstavijo svoj pogled na družbeni položaj Romov v Sloveniji.

O našem sodelovanju z Romi pa smo posneli tudi video in si ga ogledali. Video Romaun - Po romsko je nastal v zadnjih treh letih ob opisanem sodelovanju in pomeni sintezo dejavnosti ACS-ja pri izobraževanju odraslih Romov. Prikazuje pismenost v vsakdanjem življenju Romov - mladih in odraslih, ki živijo v Pušči.

Po predstavitvi se je razvila razprava, v njej so sodelovali vsi navzoči, ki se tudi sami ukvarjajo z Romi. Prav posebno nas je veselilo, da so se Tedna vseživljenjskega

učenja udeležili tudi Romi iz Prekmurja in zelo veliko pripomogli k raznolikosti in strokovnosti razprave.

Mag. Alenka Janko Spreizer, ACS

Predstavitev izhodišč za pripravo izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih

Med dejavnostmi, ki so se v Tednu vseživljenjskega učenja zvrstile na Andragoškem centru Slovenije, je bila v četrtek, 2. oktobra tudi predstavitev Izhodišč za pripravo izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih. Predstavitev, ki jo je vodila Metka Svetina, je bila namenjena predvsem seznanitvi učiteljev poklicnega oz. strokovnega izobraževanja odraslih z vsebino Izhodišč in razpravi o morebitnih vprašanih in nejasnostih, ki se v gradivu pojavljajo in bi jih bilo treba do dokončnega sprejema Izhodišč še dopolniti ali popraviti.

Izhodišča so nastala kot skupno gradivo Področne kurikulame komisije za izobraževanje odraslih in Področne kurikulame komisije za strokovno in poklicno izobraževanje. Pomenijo povezavo med Izhodišči za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja in Izhodišči za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih in za oblikovanje programov za izobraževanje odraslih. Oba dokumenta obravnavata poklicno izobraževanje; pri tem je v prvem večji poudarek na poklicnem izobraževanju mladine, v drugem pa na izobraževanju odraslih.

Izhodišča urejajo predvsem tri temeljne sklope:

- Strukturo izobraževalnih programov v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih,
- Izpitni sistem,
- Izobraževanje po delih izobraževalnega programa.

Pomemben dosežek, ki ga prinašajo Izhodišča na področje izobraževanja odraslih, pa je predvsem v tem, da se bodo izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja za odrasle udeležence oblikovali tako, da bodo že pri pripravi **izobraževalnih programov** - in ne šele pri njihovi izpeljavi - upoštewane značilnosti učenja in izobraževanja odraslih in posebnosti poklicnega izobraževanja odraslih.

Predstavitvi Izhodišč je sledila razprava, v njej so bila izpostavljena nekatera strokovna vprašanja. Udeleženci so tako spregovorili o strukturiranju izobraževalnih ciljev, ki jih v andragogiki praviloma ne uporabljamo, gradivo pa jih povzema po Izhodiščih za poklicno in strokovno izobraževanje mladine. Omeniti pa kaže tudi to, da so že nekatere prejšnje razprave pokazale na še en pereč problem, ki se pojavlja na področju poklicnega izobraževanja odraslih in zadeva predvsem ostre in togo postavljene

kadrovske pogoje na eni strani in nezadovoljive programe za pridobivanje pedagoško-andragoške izobrazbe na drugi. Čeprav gre za problematiko, ki se je verjetno ne bo dalo rešiti z gradivom Izhodišč, pa je prav, da se tudi ob pripravi le-teh nanjo opozori.

Na splošno so udeleženci gradivo označili kot dobro in praksi zelo potrebno. Izhodišča namreč prvič prinašajo na področje izobraževanja odraslih v formalni obliki zapisano to, kar andragogi že dolgo zagovajajo in velikokrat v praksi tudi že uresničujejo.

Tanja Možina, ACS

Srečanje z udeleženci programa UŽU v Tednu vseživljenjskega učenja v podjetju Alfabet

Izobraževalno podjetje Alfabet iz Štor je ob Tednu vseživljenjskega učenja povabilo na družabno srečanje tiste, ki so se izobraževali v prilagojenem programu UŽU za odrasle s posebnimi potrebami v tem podjetju v preteklih dveh letih. Namen srečanja je bil ugotoviti, kaj se je zgodilo z udeleženci po končanem izobraževanju in se pogovoriti o morebitnih težavah, načrtih itn. Na srečanju so udeleženci izpolnili tudi kratek vprašalnik.

Program UŽU je bil prilagojen odraslim absolventom osnovnih šol s prilagojenim programom pred dvema letoma. ACS je oblikoval delovno skupino, ki je program UŽU vsebinsko, zahtevnostno in metodično prilagodila novi ciljni skupini. Na delavnici smo s temi spremembami seznanili tudi učitelje in ob podpori Republiškega zavoda za zaposlovanje (RZZ) poskusno izpeljali prilagojeni program za 50 udeležencev. Prilagojeni program so učitelji in svetovalci na RZZ zelo ugodno ocenili in RZZ in MŠŠ podpirata nadaljnjo izpeljavo programa. Ta program je v zadnjih dveh letih obiskovalo okoli 80 brezposelnih udeležencev.

V podjetju Alfabet, ki ga vodi mag. Andreja Mernik Jelen - usposobljena učiteljica UŽU-ja, je od leta 1996 končalo izobraževanje 25 (od 27 vpisanih) brezposelnih odraslih, ki so hodili v osnovno šolo s prilagojenim programom (OŠPP). Udeležence je izbral in poslal na izobraževanje Republiški zavod za zaposlovanje - Enota Celje. Izobraževanje pa je potekalo v Celju v prostorih zavoda za zaposlovanje in v Šmarju pri Jelšah, kjer je učilnico v Kulturnem domu odstopila občina. V Šmarju prav zdaj poteka izobraževanje v novi skupini iz te občine, v njej je 6 udeležencev.

Vabilu učiteljice Andreje Mernik Jelen se je odzvalo 12 udeležencev od skupaj 25, s katerimi smo se srečevali po skupinah, v katerih so program tudi obiskovali. Srečanje je minilo v sproščenem pogovoru ob torti in soku. Udeleženci so povedali marsikaj o svojem življenju po končanem programu UŽU, o težavah, ki jih imajo in kako jih urejajo, o učenju po programu UŽU, o svojih načrtih itn. Največ časa smo namenili problemom iskanja dela in zaposlitve ter pravicah iz naslova invalidnosti. Njihovo

življenje se po končanem programu UŽU seveda ni bistveno spremenilo. Izkazalo pa se je, da večina pogosto uporablja informacije in znanje, ki so si ga pridobili med izobraževanjem in uresničujejo svoj načrt, ki so ga izdelali ob pomoči učiteljice, svetovalca na RZZ in v nekaterih primerih s socialnim delavcem na Centru za socialno delo. Poglejmo nekaj primerov :

"Udeleženec P., denimo, je bil dve leti po končani osnovni šoli doma, preden se je vključil v program UŽU. Zdaj obiskuje 1. letnik dveletne poklicne šole v Celju in opravlja izpit za avto."

"Udeleženka M. se je po končanem programu vpisala v računalniški tečaj na Ljudski univerzi v Celju. V nogometnem klubu, kjer trenira, se dogovarja za nastop službe. Vodstvo kluba je seznanila z olajšavami, do katerih je upravičena, če jo zaposli. Pri delu pa ji bo pomagalo znanje računalništva."

"Udeleženka T. se ja zaposlila v invalidskem podjetju in obiskuje tečaj nemščine."

Iz 17 vprašalnikov (5 so nam jih udeleženci poslali po pošti) smo razbrali, da so trije udeleženci dobili zaposlitev, vsaj pet pa jih občasno honorarno dela pri različnih zasebnikih. Večina (11) jih še dobiva socialno podporo iz Centra za socialno delo, 3 iz Zavoda za zaposlovanje, poleg tega pa jih 10 dobiva denar za preživetje še od staršev ali partnerja.

Udeležence smo v anketi vprašali, ali jim je program UŽU koristil.

- V anketah jih je vseh 17 povedalo, da so se v programu naučili koristnih stvari za življenje,
- 9 jih je izjavilo, da bolje razumejo svoj položaj in vedo, kakšne so njihove pravice,
- 12 jih je pri usposabljanju dobilo prijatelje,
- 9 jih je bolj zadovoljnih s seboj, 16 pa se jih zdaj bolj veseli življenja.

Dva udeleženca sta napisala, da se po končanem programu ni zgodilo nič od navedenega.

V vprašalniku smo navedli nekaj vsebin, ki so jih obravnavali med potekom programa in jih vprašali, kaj od tega obvladajo zelo dobro in česa bi se radi naučili. Kar nekaj preglavic jim povzroča branje navodil za rabo zdravil, vozni redov, receptov in knjig. Pri računanju imajo težave pri merjenju in tehtanju reči v gospodinjstvu, pri uporabi kalkulatorja. Največ težav pa jim povzroča pisanje prošenj, pisem, izpolnjevanje obrazcev, pisanje čekov. Verjetno bi bilo smiselno v prihodnosti tem zadevam nameniti več časa.

Na splošno so udeleženci program pohvalili in bi se želeli v prihodnosti še izobraževati po takem programu. Njihove izjave pa potrjujejo tudi to, kar o programu menijo učitelji, ki so sodelovali že pri poskusnih izpeljavah programa in rehabilitacijski svetovalci, ki so jim jo RZZ naložili, naj spremljajo njegovo izpeljavo.

Za primerjavo in porazdelitev vam predstavljamo nekaj njihovih mnenj o pomenu programa za brezposelne odrasle z zmerno duševno motnjo:

■ Učitelji:

- Udeleženci sami začnejo razmišljati o možnostih zaposlitve, spodbudimo jih k samostojnemu iskanju zaposlitve, delno se poveča možnost, da se neke zaposlijo, socializirajo, poleg tega pa tudi sicer redkim, pa vendarle lahko nekaterim v programu 'prebudimo' poklicne interese.
- S komunikacijo v skupini jim pomagamo navezovati socialne stike in premagovati občutek manjvrednosti in zvečevati samozavest (izobražujem se, to ni kar tako).
- Dobijo občutek, da se tudi zanje v družbi nekaj stori, kajti za to populacijo so možnosti izobraževanja zelo majhne in so po končani osnovni šoli največkrat prepuščeni družini in ulici.
- Med programom je omogočen stik z 'normalnimi' (obisk kinematografske predstave, muzeja, knjižnice, itn.). Tako poživimo njihov vsakdanjik, pa tudi zadostimo potrebi po druženju z vrstniki s sorodnimi interesi.
- Program spodbuja razmišljanje, obnavlja bralne, pisne in računske spretnosti za vsakdanjo rabo; tako povečuje splošno razgledanost in obveščenost ter spodbuja občutek dolžnosti.
- Program je vsebinsko povsem mogoče prilagoditi interesom in potrebam ciljne skupine, udeleženci pa znanje povežejo z uporabo v vsakdanjem življenju.

■ Rehabilitacijski svetovalci:

- Udeleženci pridobijo nekaj uporabnega znanja za življenje, prevzemajo in izpolnjujejo nekatere obveznosti, povečujejo iznajdljivost v vsakdanjih položajih.
- Učiteljevo mnenje o tem, kako udeleženec sodeluje pri programu, je pomembno tudi pri iskanju delovnega mesta, program spodbuja zanimanje za usposabljanje in zaposlitev.
- Program povečuje samozavest, osebnostno rast in socializacijo.
- Izboljšajo se medosebna komunikacija, socialni stiki in komunikacija na splošno.
- Program omogoča dostop do informacij (možnosti).
- Trenutno je v Sloveniji premalo programov, namenjenih tej populaciji, zato je vsak tovrsten program dobrodošel.

Prilagojeni program UŽU je nova izobraževalna možnost za brezposlene odrasle absolvente osnovne šole s prilagojenim programom. Nadaljnje izvajanje programa pa postavlja tudi nove naloge pred razvijalce programa. Predvsem bi bilo treba program še vsebinsko in metodično dodelati in nadalje usposabljeni učitelje ter dopolniti spremljanje učinkov programa. Za ugotavljanje učinkov programa pa so nedvomno koristna srečanja udeležencev nekaj mesecev po končanem programu, kakršno je organiziralo podjetje Alfabet iz Štor.

Mag. Ester Možina, ACS

ACS
MEC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijska središča, izobraževanje
consulting, research, development, info-centre, education